

Vera Stupenea

High class date

Uitgeverij Aspekt

Beate ging weg toen de reünie in volle gang was. Ze tilde haar driejarig zoon Darius uit bed, wikkelde een reisdeken om hem heen en droeg hem naar de auto. Ze zette hem in zijn autostoeltje en deed de gordel goed vast. Darius ging rustig verder met slapen. Hij was gewend dat zijn moeder hem overal mee naar toe nam, zelfs naar de feestjes die tot 's avonds laat duurden. Beate vertrok begeleid door het geknisper van grind onder haar banden. *Verrukkelijk geluid*, dacht ze. Tien minuutjes later draaide ze de snelweg op. Er was weinig verkeer. Op de radio zongen de Amazing Stroopwafels 'Oude Maasweg kwart voor drie' met die desolate weemoed van glimmend en verlaten asfalt die zich ook over haar uitstortte. Haar man zou slapen als ze thuis kwam. God verhoede dat hij nog wakker was. Ze was te moe voor geruzie. Voor zijn jaloerse vragen en quasi-slimme pogingen om erachter te komen of zij hem soms had bedrogen. Natuurlijk had ze dat. Het hele leven is een en al bedrog, jongen. Mensen houden even van elkaar en de rest is een sleur. Het is gewoon niet vol te houden, niet met jou en niet met een ander, maar die ander heeft als voordeel dat hij een ander en dus spannend is. Als ik je niet bedroog zou ik mezelf bedriegen door mij dat kleine pleziertje te onthouden met als enige

reden dat ik je niet wil kwetsen. Ik wil je juist kwetsen omdat de verveling die jij mij bezorgt mij kwetst. Ze dacht weer aan Robert en hoe de reünie was verlopen. Hoe ze herinneringen hebben opgehaald en daarna vol passie het bed gedeeld. ‘Laten we afspreken dat we dit elk jaar doen,’ had ze gezegd. ‘Elk jaar?’ had hij geantwoord, ‘elke maand, elke week, elke dag drie keer.’

Dat was het moment waarop een vrachtwagen uit tegenovergestelde richting door de middenberm schoot en op haar weghelpt terecht kwam. Ze week uit en wist een frontale botsing te vermijden, moest vervolgens hard tegensturen en belandde slippend en slingerend in de berm.

Moeder en kind waren zwaar gewond. Na een week ziekenhuis en wat revalidatie kon Beate naar huis. Haar zoon was er ernstiger aan toe. Het gezicht van het kind en een deel van zijn lichaam waren verbrand toen de auto in brand vloog. Hij bleef lang in het Brandwondencentrum. Ondanks verwoede pogingen slaagden plastische chirurgen er niet in de littekens en misvormingen door de brand teniet te doen. Hij zou zijn leven lang getekend blijven.

De camera die Cees registreerde, deed zijn werk. Op een klapstoeltje zat de verslaggever van de Alkmaarsche Courant en maakte aantekeningen. Cees Achterberg had een stukje papier voor zich liggen dat hem moest helpen zijn verhaal tot een goed einde te brengen.

‘In de zeventiende eeuw woonde er in dit stadje een koppelaarster, Dirkje Jansdochter. Ze was eigenlijk wasvrouw en woonde met haar dochter Bregje in het onderstuk van een huisje vlakbij de stadswallen. Op de met gras begroeide aarden wallen waren de bleekvelden waar zij het linnengoed te drogen legde. Als wasvrouw kwam zij bij de gegoede burgerij aan huis. Zij wist welke mannen vrijgezel waren en welke vrouwen vrijster en kon hen daarom goed koppelen.

Een van haar klanten was Caspar Ruygbroeck, een oude weduwnaar die vroeger notaris was geweest en nog steeds tot de notabelen behoorde. Caspar was weliswaar op leeftijd maar nog geenszins uitgeblust, zoals Dirkje op zekere dag ervoer toen hij achter haar opdook terwijl zij de was in een korf deed. Hij legde zijn handen rond haar stevige middel. In de fracties van een seconde die andere vrouwen misschien zouden gebruiken om te gillen, bedacht Dirkje dat enige tegemoetkoming aan deze vermogende grijsaard wel eens gunstig zou kunnen uitpakken. Zij liet hem dus begaan toen hij zijn handen onder haar rokken stak en zich aan haar tegoed deed.

Dirkje was slim. Terwijl Caspar in haar voorovergebogen lichaam drong om zich te ontladen, rijpte er een plannetje in haar hoofd. Zij was wasvrouw en zou nooit meer dan dat voor hem zijn, maar als ze een andere vrouw voor hem had, zou hij deze misschien willen trouwen. ‘s Avonds praatte ze met haar dochter Bregje, een knappe meid van huwbare leeftijd. Natuurlijk voelde die niet veel voor een oude man, maar ze stemde toe toen haar moeder haar vertelde dat hij

niet lang meer had te gaan en niet veel meer klaar-speelde. Ze zou niet zoveel last van hem hebben maar wel een leven in weelde leiden.

Caspar was ingenomen met het jonge ding dat zijn wasvrouw een paar dagen later meenam en toen Dirkje 's avonds naar huis liep, bleef Bregje bij hem achter. Maar de volgende dag stond ze opeens weer op de stoep, ontdaan, en kroop haar bed in. Ze zou nooit meer naar dat huis en die man teruggaan. Meer wilde ze niet loslaten.

In het stadje ontwikkelde zich na een tijdje het gerucht dat er vrouwen waren verdwenen. Dirkje had ook al vastgesteld dat Maja en Lienke die ze aan Caspar had gekoppeld niet in hun eigen huizen waren teruggekeerd. Onvermijdelijk hoorde de schout ervan. Deze liet zijn mannen net zo lang zoeken totdat ze langs de oevers van de Singelgracht en niet ver van het bleekveld van Dirkje de lichamen van Maja en Lienke hadden gevonden. Ze waren door messteken om het leven gebracht. Getuigen wisten te melden dat de slachtoffers niet alleen klanten van Dirkje waren, maar dat zij hen bij leven ook in haar gezelschap hadden gezien.

Dirkje werd gearresteerd. Ze ontkende maar werd naar de gebruiken van die tijd gemarteld en tot een gedeeltelijke bekentenis gedwongen. Ze noemde de naam van haar opdrachtgever maar niemand geloofde haar. De notaris genoot te veel aanzien en status.

Bregje wilde getuigen. Ze had zichtbaar moeite met wat ze moest zeggen. "Meester Ruygbroeck dwong mij te ontkleden en met gespreide benen op een stoel

plaats te nemen en mij te openen waarna hij zich aan mij verlustigde. Later wilde hij dat ik het bed met hem deelde. Daar heeft hij mij mijn maagdelijkheid ontnomen.”

Er ging een golf van ontzetting door het publiek.

“Wat heb jij daarna gedaan?” vroeg de schout aan het meisje.

“Ik heb gewacht tot hij sliep en ben toen weggeslopen en het huis ontvlucht om er nooit meer weer te keren.”

De aanklager sprong op en riep dat deze verklaring niet ter zake deed en alleen maar de oude heer Ruygbroeck belasterde. Hoe kon het hof weten dat Bregje haar maagdelijkheid niet al lang was verloren? Het meisje was niet meer dan de dochter van een wasvrouw, een straatsletje.

Schout en schepenen trokken zich terug voor be raad. Rond het middaguur keerden zij weer met ernstige gezichten en namen hun plaatsen in. De schout schraapte zijn keel, vertelde dat het hof Dirkje Jansdochter schuldig bevond aan tweevoudige moord en veroordeelde haar tot dood door de strop. Bregje had door zich in het huis van de alleenwonende heer Ruygbroeck te bevinden en haar eerbaarheid niet op betamelijke wijze te verdedigen blijk gegeven van hoerij en kreeg daarvoor twaalf zweepslagen.

In de ochtend van 13 oktober, een miezerige na jaarsdag, trok een stoet naar het Galgenveld, voorafgegaan door een open kar waarop Dirkje in haar doodskleed zat. Achter haar dromde een stoet nieuwsgierigen. Het gebruikelijk gejuw en gejoel en gegooi

met straatvuil bleef uit. Het volk was het niet eens met deze terechtstelling. Dirkje werd naar het haastig getimmerde schavot geleid. De beul vroeg haar of ze nog iets wilde zeggen. Ze ging aan de rand staan en keek de schout aan toen zij riep:

“Deze stad ontnemt mij het leven en onteert mijn dochter. Als de lach van vrouwen niet wordt beschermd is een stad geen stad. Schande over jou! Voortaan zal elk jaar omstreeks deze dag een vrouw verdwijnen.”

‘Tot zover is dit trieste verhaal terug te vinden in bronnen in het gemeentearchief en in het recht-bankverslag van toen,’ zei Cees. ‘Zou er iets waar zijn van de vloek die Dirkje uitsprak? En wanneer is een vrouw zoek? Ze kan schoon genoeg hebben van haar etters van kinderen en haar drankzuchtige echtgenoot met losse handjes en volkomen legitiem ergens gaan zitten waar niemand haar kan vinden. Is ze dan zoek of niet? Het enige wat ik kan zeggen is dat ik het gevoel heb dat er de laatste jaren wat meer jonge, aantrekkelijke vrouwen uit deze regio zijn verdwenen, precies in de maand oktober die Dirkje noemt. Maar misschien zijn ze ergens anders, hoog en droog, en laten ze hun heldere lach klinken. Denk dus, waarde stedelingen, nog eens aan de laatste woorden van Dirkje: een stad is pas een stad als de lach van vrouwen wordt beschermd. Doe ermee wat u goeddunkt. Dank u wel.’

De leden van de plaatselijke vereniging voor heemkennis applaudisseerden. Cees boog, nam nog een slok water en stapte van achter zijn spreekgestoelte vandaan.

Het artikel dat naar aanleiding van Cees' voordracht in de Alkmaarsche Courant verscheen en de tv-uitzending die aan het onderwerp werd gewijd deden enig stof opwaaien. Een vloek over Alkmaar was niet niks. Achterberg had duidelijk gemaakt dat de vloek actief kon zijn zonder dat je het in de gaten had. Waren ze vrouwen kwijt? Het viel niet te zeggen en dat ontbreken van zekerheid wekte onrust. Een spirituele dreiging is nu eenmaal ongrijpbaar. Een vloek kon zich tegen iedereen keren, rijk of arm, jong of oud. Zijn mystieke karakter verdrong de Noord-Hollandse nuchterheid.

Aan de gevel van het stijlvolle rijksmonument op landgoed Willibrordus in Heiloo hingen verschillende borden. Het bovenste aan de linkerkant van de mooi gerenoveerde trap hoorde bij een advocatenkantoor. Daaronder hing het bordje van een schoonheidssalon, daaronder dat van een makelaar. Alle borden kende ze uit haar hoofd.

Het bord waar het om ging hing aan de rechterkant en was donkerbruin met gouden belettering: High Class Dating. Veronica huiverde en keek rond in de verlaten straat. Naar binnen gaan was eng. Blijven staan onderaan de trap was ook geen optie, want het werd koud. *Morgen*, zei ze tegen zichzelf, *morgen ga ik naar binnen*. Zo ging het steeds. Ze kwam al een tijd lang elke dag hier langs. Volgens haar had de advocaat in het kantoor op de begane grond dat in de gaten. Ze voelde steeds een paar ogen op zich gericht. Of was het gewoon verbeelding?

Veronica ging de trap op en stopte weer. Zo, even de dingen herhalen die ze zou gaan zeggen. Alleenstaand, gescheiden. On nee, andersom. Eerst gescheiden en daarna pas alleenstaand. Wat maakte het nog uit, ze was gescheiden. Al lang? Iedereen ervaart dat anders. Voor haar leek vorig jaar een eeuwigheid geleden. Ze woonde alleen in een appartement met uitzicht op het

Waagplein in Alkmaar. Of ze werkte? Nee. Waarom niet? Dat is zo gekomen. Middelen van bestaan? Ja. Hoe ze daaraan kwam? Ze leefde van geld dat ze had gekregen als afkoopsom na de scheiding.

‘Neem het geld, Veronica!’ had hij aangedrongen. ‘Je hebt dan genoeg om te eten, te drinken en het appartement te betalen. Je hoeft niet eens geld op te nemen. Je hebt genoeg aan de maandelijksse rente.’

‘Ik hoef geen geld van je,’ had Veronica gezegd. Maar alles wat hij zei gebeurde. Zo ging het altijd.

Ze leefde van de rente die ze elke maand ontving. Een luxe leventje was het niet, maar dat had ze ook niet nodig. Het was precies goed zo.

‘Waarom neem je niet al je geld op, Veronica?’ had haar vriendin Martine ooit gevraagd. ‘Gezien de rente gaat het om een behoorlijk bedrag. Mag ik weten hoeveel precies?’

Veronica toonde het banksaldo op haar mobiel. Martine keek er verbaasd naar en knipperde met haar ogen. ‘Jeetje, Veronica, daarvan kun je een huisje aan de kust kopen of een eigen bedrijfje beginnen. Of gaan reizen en de wereld zien. Je kunt je leven helemaal veranderen en dan blijft er nog genoeg over. Waarom doe je dát niet? Zoek een leuke man, ga leven, adem uit volle borst.’

Veronica kon het niet. Ze kon alleen een rustig en afgemeten leven leiden.

‘Van uit volle borst ademen krijg ik hartkloppingen. Een bruisend leven is niks voor mij. En ik hoef helemaal geen nieuwe mensen te ontmoeten. Ik heb jou, toch,’ protesteerde Veronica.